

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو خبرنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۲۰۳ (از ۲۶ حمل الی ۲ ثور ۱۳۹۶ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که به زبان های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می گردد، تا نهادهای سیاست گذار و پالیسی ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می خوانید:

۲ مقدمه

د ټولو بمونو مور؛ په افغانستان کې د کارولو موخې او یوه ارزونه

۴ په ننگرهار کې 'اسلامي دولت' ډله

۵ اسلامي دولت ډله او د ټولو بمونو مور

۶ د ټولو بمونو مور؛ د سیمه ییزو او نړیوالو بدلونونو له لیدلوري

۷ د افغان حکومت دریځ

حکومت وحدت ملی و هشدارهای بی ثباتی سیاسی

۹ چالش های پیشرو

۹ اختلافات داخلی حکومت

۱۰ برکناری احمد ضیاء مسعود

۱۱ عوامل و پیامدهای برکناری مسعود

مقدمه

امريکا خپل تر ټولو ستر بم "د ټولو بمونو مور" د روان کال د وري په ۲۴ مه د ننگرهار په اچين ولسوالۍ کې وکاراوه. د GBU-43 په نوم دغه بم ۹ متره اوږدوالی، يو متر قطر او شاوخوا ۱۰ ټنه وزن لري او د لومړي ځل لپاره په جگړه کې کارول کېږي.

په افغانستان کې د دغه بم کارول په نړيواله کچه په رسنيو کې منعکس شول او په ملي او نړيواله کچه يې غبرگونونه هم له ځان سره لرل. په هېواد کې دننه افغان حکومت د دغه برید ننگه وکړه؛ خو يو شمېر لوړو او سياسيونو د افغانستان په خاوره کې د دغه بم کارول په کلکه وغندل. پخواني ولسمشر حامد کرزي دا کار د افغانستان پر ملي حاکميت تېری وباله او زياته يې کړه چې امريکا افغانستان د خپلو وسلو ازمايښت ځای گرځولی. د دغه بم د چاپېريالي اغېزو او موخو په اړه بېلابېل تحليلونه وشول؛ خو پوښتنه دا ده چې ايا په اوسني وخت کې د دغه برید موخه په رښتيا هم د داعش ډلې سمخې په نښه کول وو او که تر شا يې نور لاملونه هم شته دي؟ د ستراتيژيکو او سيمه ييزو څېړنو مرکز د دې اوونۍ د تحليل لومړۍ برخه همدې موضوع ته ځانگړې شوې ده.

له بلې خوا د ملي وحدت حکومت د داخلي اختلافاتو په دوام، تېره اوونۍ ولسمشر غني د اصلاحاتو او بڼې حکومتولۍ په برخه کې خپل ځانگړی استازی احمد ضياء مسعود له دندې گوښه کړ؛ خو احمد ضياء مسعود د ولسمشر پر دغه فرمان توند غبرگون وښود او گواښ يې وکړ چې که ولسمشر خپل فرمان بېرته وانخلي نو هېواد به د کورنيو جگړو او سياسي بې ثباتۍ په لور ولاړ شي. که څه هم د مسعود گوښه کول د ځينو لوړو له غبرگونونو او غندنو سره هم مل وو؛ خو د کورنۍ جگړې د پيل په اړه د نوموړي گوته خنډنه د ولسي جرگې د غړو او عامو خلکو له خوا وغندل شوه. پوښتنه دا ده، چې د ملي وحدت حکومت داخلي اختلافات په کوم لوري روان دي او د احمدضياء مسعود گوښه کېدل به پر دغه وضعيت څه اغېزې وښکاري؟ د تحليل په دويمه برخه پر همدې موضوع د مرکز د اوونيز تحليل د ځانگړې شننه لولئ.

د ټولو بمونو مور؛ په افغانستان کې د کارولو موخې او يوه ارزونه

د امریکا د متحده ایالاتو هوایي ځواکونو د اپرېل په ۱۳ مه (۲۰۱۷) د ننگرهار د اچین ولسوالۍ په اسدخېلو کې د خپل تاریخ تر ټولو لوی غیراتومي بم استعمال کړ. دغه بم ته د «ټولو بمونو مور» نوم ورکړل شوی او دلته یې د کارولو هدف د «اسلامي دولت» یا داعش ډلې جنګیالي په نښه کول ښودل شوي؛ خو د ډېرو نورو په اند، د ټولو بمونو د مور بم کارول سمبولیک او د زور ښودنې څرګندونه یې کوله.

که څه هم د افغانستان ولسمشرۍ ماڼۍ، اجرائیه ریاست او یو شمېر نورو حکومت پلوه لورو په هېواد کې د دغه بم د کارولو ملاتړ وکړ؛ خو د پخواني ولسمشر حامد کرزي په شمول یو شمېر نورو لورو او طالبانو د دغه بم د کارونې پرضد سخت غبرګون وښود.

دا چې په افغانستان کې د دغه بم د کارونې اصلي موخه څه وه، گټې او تاوانونه یې څه دي او ولې په اوسني وخت کې دغه بم وکارول شو؟ په دې تحلیل کې پرې شننه کوو.

په ننگرهار کې 'اسلامي دولت' ډله

په افغان-پاک سیمه کې د اسلامي دولت (خراسان ولایت) ډلې بنسټ د پاکستان په پښتون مېشته قبایلي سیمه کې کېښودل شو. له طالبانو څخه ناراضه یو شمېر مهم نظامي کسان لکه عبدالرووف خادم، چې د طالبانو د نظامي کمیتې د پخواني مشر ملا عبدالقیوم ډاکر مرستیال و، هم له دغه ډلې سره یوځای شول. په مجموع کې داسې برېښي چې په دې ډله کې به د پاکستان د تحریک طالبان ډلې غړي، پخواني افغان طالبان، د افغانستان او پاکستان پښتانه سلفیان او بنیایي له یو شمېر نورو ډلو او گوندونو سره تړلي کسان جذب شوي وي.

په پیل کې د "اسلامي دولت" ډلې عملي فعالیت د افغانستان له سوېل څخه پیل شو؛ خو په سوېلي ولایت هلمند کې د بې پیلوټه الوتکې په برید کې د عبدالرووف خادم وژل کېدو په افغانستان کې پر دغې ډلې اغېزه وښودله. همدا لامل و، چې دغې ډلې په دویم گام کې خپل فعالیتونه د افغانستان له ختیځو ولایتونو کونړ او ننگرهار څخه پیل کړل. د دغو ولایتونو ارزښت په دې کې هم و، چې دلته د سلفي فکر پلویان او لاریان شته دي او دا ولایتونه د پاکستان له قبایلي سیمو/ایجنسیو سره هم تړل شوي دي. د دې ترڅنگ د پاکستانی نظامیانو د ضرب عضب عملیاتو هم یو شمېر کسان د افغانستان په لور راواړول او له کبله یې دلته د اسلامي دولت ډلې جنگیالي ډېر شول. په دغو جنگیالیو کې ډېر شمېر یې د اورکزی، باجوړ او یو شمېر نورو پښتنو ایجنسیو وو. د ننگرهار ولایت ارزښت په دې کې هم و، چې دوی به په اسانۍ سره وکولای شي، خپلو سیمو ته تگ-راتگ وکړای شي.

د کونړ په پرتله داعش ډلې په ننگرهار کې ډېرې بریاوې لرلې او د یوې څېړنې له مخې، د ۲۰۱۵ کال تر جولای پورې یې ۸ ولسوالۍ ونیولې. خو ډېر ژر دغه ډله په یوه درې اړخیزه جگړه کې ښکېله شوه. له یوې خوا یې له افغان طالبانو سره جگړه پیل شوه او له بلې خوا د افغان حکومت له عملیاتو او د امریکا له هوایي بریدونو سره مخ وه. همدا لامل شو، چې اوس یې تر ولکې لاندې ساحه له اتو ولسوالیو څخه څلورو ته راکمه شوې ده.

اسلامي دولت ډله او د ټولو بمونو مور

د امريکا او افغان حکومتونو په رسمي بيانونو کې، د دغه بم د غورځونې تر شا لوی هدف د اسلامي دولت يا داعش ډلې اړوند خراسان ولايت ډله په نښه کول ښودل شوي؛ خو وروسته د امريکا د يو شمېر لوړ پوړو چارواکو له خوا، له دغه بيان سره ضد او نقیض بيانونه هم واورېدل شول.

په بل اړخ کې، د افغان امنيتي ځواکونو او يو شمېر حکومتي امنيتي کارکوونکو په خبره، د اچين له اسدخېلو سيمې څخه ډېری ملکيان ايستل شوي وو، په دې سيمه کې، د داعش ډلې جنگياليو نه يوازې دا چې ماینونه خښ کړي وو، بلکې ژور تونلونه او سمخې يې هم ايستلې وې او امنيتي ځواکونو ته يې سخته کړې وه، چې له يوې خوا پرمختگ وکړي او له بلې خوا د ډرون بریدونو پرمټ دوی له منځه يوسي. همدا لامل و، چې د دغه بم اړتيا پيدا شوه. په افغانستان کې د بهرنيو ځواکونو عمومي قوماندانان جان نېکلسن هم وويل، چې د ټولو بمونو د مور استعمال اړين و؛ ځکه له دې پرته به يې د افغان او بهرنيو ځواکونو تلفات زيات کړي وو. د دې ترڅنگ، د دې لپاره چې له خلکو څخه د ملکي تلفاتو اندېښنې لرې شي، د ملي دفاع وزارت وياند دولت وزيری، په ننگرهار کې د ملي اردو وياند او د اچين ولسوال په دغه ستر برید کې د ملکي تلفاتو د نه شتون په تړاو څرگندونې وکړې.

له دې سره سره، يو شمېر داسې نکات شته دي، چې لاهم گونگ پاتې دي، لکه:

لومړی؛ داعش ډله، چې تر ډېره د يوې گوريلايي ډلې بڼه لري، په يوه ځانگړي ځای کې نه پاتې کېږي؛ بلکې کله په يوه سيمه او کله ورسره په اړونده بله سيمه کې وي. دغه راز له ادعا کوونکو لورو (امريکا او افغان حکومت) پرته کوم بل درېيم گړي او خپلواک لوري په دغه بم کې يوازې د داعش سرتېرو وژنه نه ده ثابته کړې.

دویم؛ که چېرې د اچين ولسوالۍ اسدخېل سيمه د داعش ډلې مرکز وي، نو ډېره ممکنه ده، چې له دوی سره به يو شمېر بنديان او ځايي کليوال هم په دغه سيمه کې مېشت وو؛ ځکه د خونديتوب له پلوه ستراتيژيک ارزښت لري.

درېم؛ د دغه بم حجم، د چاودلو ډول او زور ته په کتلو سره ممکنه ده، چې له اسدخېلو سره په اړوندو نژدې سيمو کې هم ملکي خلکو ته تاوانونه او تلفات اوښتي وي؛ ځکه دغه بم شاوخوا لس ټنه وزن لري او ځمکې تر رسېدو لږ مخکې چوي. له همدې کبله د ځمکې پر سر تر څو کيلومترو پورې ويجاړی کوي.

څلورم؛ د امریکا د دفاع وزیر وروستی څرگندونې، چې دوی به د دغه بم ارزونه ونه کړي، هم د دغه بم د کارولو پر لاسته راوړنو پوښتنې راپورته کړې دي.

پنځم؛ د مختصصینو له نظره په دغه بم کې د استعمال شوو کیمیاوي موادو له کبله، دا بم په راتلونکیو وختونو کې په دغه سیمه کې پراخ او جدي چاپیریالي او روغتیايي تاوانونه له ځان لري؛ ځکه چاپیریال ساتونکو په دغه بم کې کارول شوي "تي ابن تي" کیمیاوي مواد د سرطان زیږوونکو موادو په نوم ثبت کړي، چې په اسانۍ سره له ډېرو لارو د انسان وجود ته لار موندلی شي.

د ټولو بمونو مور؛ د سیمه ییزو او نړیوالو بدلونونو له لیدلوري

د داعش ډلې پرضد د دغه بم د استعمالولو اړوند رسمي بیان وراخوا، په افغانستان کې د دغه بم استعمال یو شمېر نظریو ته لاره خلاصه کړې:

لومړۍ نظریه؛ د دغه هوايي برید موخه د یوې سترې وسلې امتحانول وو. که څه هم یو شمېر دا ویلای شي، چې دا بم ډېر وړاندې جوړ شوی او هم ازمویل شوی و؛ خو بیا هم دا لومړی ځل دی، چې دا بم په جگړه کې استعمالېږي. دویم دا چې لومړی ځل دی، چې په یوه غرنۍ سیمه کې وکارول شو او له غورځونې وروسته د امریکایي ځواکونو د خپرې یوې ډلې په سیمه کې د خاورو، ونو او بوټو پر نمونو خپرې پیل کړې.

دویمه نظریه؛ شمالي کوریا او روسیې ته زور ښودنه؛ په یوه داسې مهال کې، چې د امریکا اړیکې له شمالي کوریا او روسیې سره د تېرو ۱۵ کلونو په پرتله د خرابېدو په لور روانې دي، هم پوښتنې راولاړې کړې دي. تر ټولو مهمه د دغه برید وخت دی. دا برید په هغه ورځ وشو، چې مسکو د افغانستان په تړاو د درېیمې ناستې کوربه و. د افغانستان په تړاو د مسکو دغه روانه پروسه په سیمه کې د امریکا پرضد له یوه نوي اېتلاف سره پرتله کېږي. امریکا له وړاندې له دغې پروسې سره مخالفت ښودلی دی او پر روسیې یې تور پورې کړی، چې له طالبانو سره مرستې کوي.

د دې ترڅنګ، د امریکا د مرستیال ولسمشر مایک پنس څرگندونې هم په همدې تړاو دي. دی چې اوسمهال د شمالي کوریا د ګاونډیو او سیالو هېوادونو په ۱۰ ورځني سفر دی وایي، چې شمالي کوریا دې نور د امریکا د ستراتیژیکې چوپتیا امتحان نه اخلي. په تېرو دوو اوونیو کې نړۍ په سوريه او افغانستان کې د بریدونو له لارې زموږ د ولسمشر ځواک ولید. ځکه نو داسې ښکاري چې امریکا په دغه کار سره د روسیې، شمالي کوریا او په سیمه کې یو شمېر نورو هېوادونو ته پیغام درلود.

د افغان حکومت دریځ

افغان حکومت د امریکا له خوا د ټولو بمونو مور بم د استعمال له اعلان وروسته اعلامیه خپره کړه، چې دا برید له افغان حکومت سره په همغږۍ ترسره شوی. وروسته اجرائیه ریاست هم د دغه بم له کارولو ملاتړ وکړ.

افغان حکومت نه یوازې دا چې په ننگرهار کې د ټولو بمونو مور بم له کارونې ملاتړ وکړ، بلکې د عامه ذهنیت لپاره یې د دغه برید په ګټه بیانونه هم خپاره کړل. د بېلګې په توګه، سره له دې چې د اړوندو متخصصینو له قوله دا بم په سیمه کې چاپېریالي او روغتیايي ستونزې له ځان سره لري؛ خو د افغانستان د روغتیا وزارت له برید څخه کم وخت وروسته د دغه برید په ګټه بیان خپور کړ. په داسې حال کې چې له برید وروسته د افغان حکومت منسوبینو ته په سیمه کې د څېړنو او هلته د ورتګ اجازه نه وه او نه یې هم په دې تړاو د کومې بلې څېړنې سند له ځان سره درلود.

همدا لامل و، چې د افغانستان پخواني ولسمشر حامد کرزي له برید یوه ورځ وروسته په یوه غونډه کې، ملي وحدت حکومت د ده په خبره په هېواد کې د امریکا د وسلو ازمایلو ته د اجازې ورکولو له کبله په ملي خیانت تورن کړ او زیاته یې کړه، چې دی دا حکومت د خپل ځان او خپلو ارمانونو استازی نه بولي. د ده په وینا، د دغه بم کارونه د هېواد پر ملي حاکمیت ښکاره تېری دی.

د دغه بم د کارونې له موافقو او مخالفو دریځو وراخوا، د افغانستان د جګړې له پېچلي وضعیت او تېرو تجربو جوته ده، چې په دا ډول بریدونو او وسلو کارولو دا جګړه ختمېدونکې نه ده او بالعکس دا برید او ترڅنګ یې د چارواکو ځینې بیانونه د جګړې پای ته رسولو ته د ژمنتیا ښکارندويي نه کوي.

حکومت وحدت ملی و هشدارهای بی ثباتی سیاسی

رئیس جمهور غنی هفته گذشته (۱۷ اپریل ۲۰۱۷) احمد ضیاء مسعود نماینده فوق العاده رئیس جمهور در امور اصلاحات و حکومت داری خوب، طی فرمانی برکنار کرد. پس از صدور فرمان برکناری احمد ضیاء مسعود، دواخان مینه پال معاون سخنگوی رئیس جمهور علت برکناری وی را عدم موفقیت در امور کاری اش عنوان کرد. احمد ضیاء مسعود نیز یک روز بعد از برکناری اش در یک کنفرانس مطبوعاتی واکنش تندی به فرمان رئیس جمهور نشان داد و گفت که اشرف غنی با این اقدام خویش زمینه را برای بی ثباتی سیاسی و جنگ های داخلی فراهم می سازد.

برکناری جنرال برانگیز یک مقام ارشد حکومت از سوی رئیس جمهور در حالی است که گروه بین المللی بحران در گزارش تازه خویش که به تاریخ ۱۰ اپریل سال جاری به نشر رسید، گفته است که حکومت افغانستان هنوز هم دچار اختلافات جدی داخلی، عدم هماهنگی و مواجهه با تجدید فعالیت گروه های مخالف مسلح دولت است.

در این تحلیل بر اختلافات داخلی حکومت وحدت ملی، برخی نگرانی های گروه بین المللی بحران در مورد وضعیت کشور و عوامل و پیامدهای برکناری احمد ضیاء مسعود، پرداخته شده است.

چالش‌های پیشرو

گروه بین‌المللی بحران، هرچند از پیشرفت‌ها و ثبات اقتصادی افغانستان در زمان حکومت وحدت ملی ابراز رضایت کرده و افزوده است که اصلاحات مالی و کنترل شدید بر جمع‌آوری مالیات باعث افزایش درآمد داخلی افغانستان شده است؛ اما در کنار این گفته است که با گذشت دونیم سال از تشکیل حکومت، آینده‌ای این حکومت و در سطح بزرگتر ثبات سیاسی کشور همچنان متزلزل است.

گزارش می‌نگارد که حکومت وحدت ملی با اختلافات داخلی و نبود هماهنگی روبه‌رو است و دلیل این همه مشکلات، اختلاف میان رئیس‌جمهور و رئیس‌اجرائیه است. این نهاد می‌افزاید که اگر تنش‌های موجود برطرف نشود، خطر درگیری‌های داخلی و همچنان گسترش بیشتر ناامنی‌ها در افغانستان را افزایش می‌دهد.

گروه بین‌المللی بحران که یک سازمان بین‌المللی است و در سال ۱۹۹۵م به منظور تحقیق میدانی در مورد مناقشات بزرگ بین‌المللی تأسیس شده است، در اوایل تشکیل حکومت وحدت ملی نیز در اعلامیه‌ای در مورد وضعیت افغانستان هشدار داده بود که با تشکیل حکومت وحدت ملی، احتمال بی‌ثباتی و تنش‌های گروهی وجود دارد.

اختلافات داخلی حکومت

همان‌طوریکه انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۱۴م در نوع خود انتخابات نفس‌گیر و جنجالی بود، یک حکومت مملو از اختلافات داخلی را نیز در پی خود داشت. از همان آغاز، تقسیم ۵۰-۵۰ قدرت میان دو تیم انتخاباتی، وضعیت کشور را با مشکلات زیادی مواجه نمود. علاوه بر این، هر دو تیم نیز بعداً با اختلافات درونی مواجه شدند.

چگونگی تطبیق توافقنامه سیاسی عمده‌ترین عامل اختلافات درونی حکومت بود. مشکل بزرگی که حکومت وحدت ملی از آغاز کار با آن دست و پنجه نرم می‌کرد، بحران مشروعیت در داخل نظام بود. اساس این حکومت به نقض قانون اساسی کشور بنیان نهاده شد و پست ریاست‌اجرائیه که در قانون اساسی کشور پیش‌بینی نشده بود، ایجاد شد. بر اساس توافقنامه سیاسی، حکومت باید پس از دو سال لویه جرگه را فرا می‌خواند و در باره پست ریاست‌اجرائیه تصمیم می‌گرفت؛ ولی این کار نیز صورت نگرفت و با سفر "جان کیری" به کابل، این پست به نحوی تا سال پنجم حکومت تمدید گردید.

در مدت حدود دونیم سال عمر حکومت وحدت ملی، شرکای سیاسی نظام با اختلافات عمیق داخلی روبه‌رو بودند که باعث مواقف ضد و نقیض سران حکومت در برخی قضایای اساسی نیز گردید. قضیه پناهجویان افغان در اروپا، قضیه جنگ یمن و عربستان سعودی در سیاست خارجی و قضیه مبارزه با فساد اداری را می‌توان به عنوان چند نمونه یاد کرد. این اختلافات زمانی هم باعث اعتراضات و انتقادهای آشکار رئیس اجراییه از رئیس جمهور شد.

اختلافات و تنش‌ها میان رئیس جمهور و معاون نخست‌اش نیز موج دیگری از اختلافات داخلی حکومت بود. حدود یک‌ونیم سال پس از ایجاد حکومت وحدت ملی، جنرال دوستم معاون نخست رئیس جمهور به شدت از رئیس جمهور غنی انتقاد کرد که گویا به او سهم کافی در حکومت را نداده است. وی حتی اظهار داشت که تاکنون صلاحیت معاونیت نخست برایش داده نشده و در ضمن رئیس جمهور را به قوم‌گرایی نیز متهم کرد. در قضیه جنرال دوستم و احمد ایشچی نیز اختلافات میان رئیس جمهور و معاون نخست‌اش به اوج خود رسید. تنش‌ها میان عطا محمد نور والی بلخ و داکتر عبدالله نیز برخی از این اختلافات بود. عطا محمد نور پس از آغاز مذاکرات با ارگ در مورد سهم جمعیت اسلامی در حکومت، در گفتگو با رسانه‌ها گفت که دیگر به تصمیم‌گیری سیاسی داکتر عبدالله باور ندارد و به همین دلیل مذاکرات مستقیم با ارگ را آغاز کرده است. موجودیت این همه اختلافات در درون حکومت بر وضعیت کلی کشور از صلح و امنیت گرفته تا وضعیت اقتصادی، سیاست خارجی، مبارزه با فساد اداری و غیره تأثیرات عمیقی داشته است.

برکناری احمد ضیاء مسعود

در ادامه اختلافات داخلی حکومت، با برکناری احمد ضیاء مسعود نماینده فوق‌العاده رئیس جمهور در امور اصلاحات و حکومت‌داری خوب، موجی دیگری از تنش‌ها میان سران حکومت آغاز شده است. احمد ضیاء مسعود معاون کنونی جمعیت اسلامی و معاون اول رئیس جمهور در دوره نخست ریاست جمهوری حامد کرزی از سال ۲۰۰۴م تا ۲۰۰۹م بود. او در دور نخست انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴م به عنوان معاون نخست زلمی رسول، یکی از نامزدان انتخابات ریاست جمهوری در انتخابات اشتراک کرد، ولی در دور دوم انتخابات برخلاف تصمیم جمعیت اسلامی در کنار اشرف غنی قرار گرفت و بعد از روی کار آمدن حکومت وحدت ملی، براساس فرمان رئیس جمهور به حیث نماینده خاص رئیس جمهور در امور اصلاحات و

حکومت‌داری خوب مقرر شد و در همان آغاز پست او به دلیل تقسیم قدرت ۵۰-۵۰ میان دو نامزد، تحت شعاع قرار گرفت و دلیل نارضایتی وی گردید.

با گذشت حدود دو نیم سال، اکنون دوباره به حکم رئیس جمهور غنی، براساس ماده ۶۴ قانون اساسی افغانستان که اختیار عزل و نصب کارمندان ارشد دولتی را به رئیس جمهور داده است، از وظیفه‌اش بر کنار شد و به گفته معاون سخنگوی ریاست جمهوری، علت برکناری وی نیز عدم موفقیت در مسوولیت‌های که به او سپرده شده بود، می‌باشد.

احمد ضیاء مسعود اما در واکنش به فرمان برکناری‌اش گفت که حکومت وحدت ملی بر اساس قرارداد طرفین ایجاد شده و تعهد کتبی وجود دارد که هیچ گروهی، گروه دیگر را از ساختار سیاسی حذف نکند. او در خطاب به رئیس جمهور گفت: «شما قدرت و حق برکناری مرا ندارید. خواهش من این است که فرمان خود را پس بگیرید، به مردم افغانستان بگویید که این فرمان فاقد محتوا و زمینه بی‌ثباتی را در کشور مهیا می‌سازد». به گفته او، فرمان برکناری او از سوی رئیس جمهور، زمینه بی‌ثباتی سیاسی و آغاز جنگ داخلی در کشور را فراهم خواهد کرد.

عوامل و پیامدهای برکناری مسعود

هرچند دلیل عمده برکناری احمد ضیاء مسعود دقیقاً روشن نیست و ظاهراً عدم موفقیت در وظیفه‌اش دلیل برکناری او خوانده می‌شود، ولی با درنظرداشت اینکه از یک سو وظایف این پست بیشتر روشن نبود و از سوی دیگر، آقای مسعود نیز بیشتر در فعالیت‌های سیاسی خویش مصروف بود، نمی‌توان آنرا دلیل اصلی برکناری وی دانست.

مسعود مسوولیت نهادی را به عهده داشت که صلاحیت‌های آن معادل صلاحیت‌های معاونین ریاست جمهوری تعریف شده بود، اما او با وجود این که یک مقام مهم حکومت بود و از تمام امتیازات حکومت استفاده می‌کرد، همواره انتقادهای صریح و تندی بر عملکرد حکومت به ویژه رئیس جمهور می‌کرد. علاوه بر این، مسعود در این مدت چند بار به ولایت‌های مختلف کشور سفر کرد و در جریان این سفرها، هر بار تلاش کرد تا "مجاهدین" را بسیج سازد. او در اظهارات خود تاکید می‌کرد که مجاهدین یک نیروی قوی برای بدست گرفتن قدرت سیاسی در افغانستان بوده می‌تواند. به نظر می‌رسد همین موضوع باعث تصمیم رئیس جمهور مبنی بر برکناری وی شده است.

برکناری احمد ضیاء مسعود، به حدی که خودش آنرا سر آغاز بی‌ثباتی و جنگ داخلی در کشور می‌داند، جدی‌تر نخواهد بود. احمد ضیاء مسعود در صحنه سیاسی کشور در جایگاهی نیست که مردم در پی هشداری وی دست به جنگ داخلی و یا بی‌ثباتی بزنند، چون مردم با توجه به تجربه‌های تلخی که از گذشته دارند، در حمایت از مسعود واکنشی آنچنانی را نشان نخواهند داد. از سوی دیگر، حزب‌اش جمعیت اسلامی نیز با اختلافات درونی روبه‌رو شده است. با این هم، ممکن برداشت برخی مردم عام از این مسئله انگیزه قومی باشد و ممکن تا اندازه‌ای روی اذهان مردم تاثیرگذار باشد.

علاوه بر این، عطا محمد نور والی بلخ و رئیس اجرائی جمعیت اسلامی در واکنش به این موضوع از داکتر عبدالله انتقاد کرد که چون از آدرس جمعیت اسلامی وارد حکومت شده، باید در این مورد وضاحت بدهد. در حالیکه سخنگوی ریاست اجرائیه این وضاحت را به دلیل مسؤولیت پیشبرد مذاکرات جمعیت اسلامی با ارگ، به خود عطا محمد نور نسبت داده است و به همین دلیل اختلافات داخلی جمعیت اسلامی را نیز یک بار دیگر افزایش خواهد داد.

در کل، هرچند این قضیه باعث موج جدیدی از اختلافات داخلی حکومت شده، چون از یک‌سو دفتر جنرال دوستم معاون نخست رئیس جمهور نیز به شدت از برکناری احمد ضیاء مسعود انتقاد کرد و از سوی دیگر، داکتر عبدالله رئیس اجرائیه حکومت نیز به این تصمیم رئیس جمهور واکنش نشان داد. تحلیل‌هایی نیز وجود دارد که داکتر عبدالله برای جلب حمایت برخی اعضای جمعیت اسلامی و سایر هوادارانش این قضیه را ممکن جدی بگیرد، ولی به نظر می‌رسد که رئیس جمهور از تصمیم‌اش عقب نخواهد رفت و این قضیه آنقدر نیز بزرگتر نخواهد شد که ثبات سیاسی کشور را به چالش بکشد.

پایان

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

شماره تماس دفتر: (+93) 784089590

ارتباط با مسؤولین:

دکتور عبدالباقي امين، رئيس مركز مطالعات استراتژيك ومنطقوي: abdulbaqi123@hotmail.com (+93) 789316120

حکمت الله خلاند، مسؤول بخش پژوهش‌ها و نشرات: hekmat.zaland@gmail.com (+93) 775454048

یادآوری: لطفا نظرات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.